

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foata Interesantă”, „Sala de glume „Bobirnați” și broșurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economiști: anual 6 cor. în an! „Lib.” cu „Foata Int.” și „economist” 807, pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foata națională politică.

Apare LUNIA ȘI JOIA

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de față. Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte. — Manuscrisurile nu se dau înapoi. —

Sărbătoare 'n negurată...

În noaptea sfântă și în anul acesta o să ardă luminițele de ceară noaptea 'ntreagă și noaptea 'ntreagă o să troznească vreascurile pe vatra străbună. Jur-împrejurul căminului călduț, o să stea, ca alte dăți, fețe îmbujorate de femei plâpânde, fețe de bătrâni cumiți și povestași, și fețe subțiri de copilași, neștiutori de griji și gânduri. Para focului o să se răsfrîngă asupra lor cu aceeași căldură strălucitoare, și în cuprinsul căminului o să plutească acelașer scump de sărbătoare mare.

Și totuș, de data asta noaptea sfântă nu va fi așa de senină și nu va fi așa de plină de mulțumire... În van vor aștepta copilașii mărunți să sosească steaua, să sosească Irozii, să sosească Turca, Colindătorii și Călușerii; în van vor aștepta, ca prin căsuța lor să treacă, ca alte-dăți, întreg șireagul obiceiurilor noastre sfinte dela sărbătoarea mare, pe care ne-o aduce Crăciunul. Ei nu vor sosi de data asta și praznicul mare nu va aduce în sufletul lor mulțumirea cea de altădată. Din prisosul zilelor de peste an, nu le-a rămas nimic, ca să poată acum risipi o seară pentru coifuri și pentru podoabe, și la ușa omului sărac n'a rămas în sac făina de prisos, ca să coacă colăcei pe seama celor ce colindă...

Voia bună din suflete s-a risipit de data asta și în fiecare casă, în fiecare suflet, e încuibat dorul și grija pentru un om, care numai el singur nu poate fi în preajma căsuței. El, capul casei, soțul și tatăl, fiul ori nepotul, stîlpul prețios al căminului sărac, e

acum departe, departe. Deasupra capului lui șueră gloanțele aducătoare de moarte, și zboară corbi croncănitori și trupul lui vînjos și oțelit, zace în șanțuri cu glod și cu zăpadă, și ochii lui nu pot, pe o clipă macar, să se piardă în depărtare, și n'are răgaz ca nici în gând macar să-i cheme pe cei dragi ai lui de-acasă... Pentru-că ochii lui trebuie să vegheze pe cîmpul întins de zăpadă, ca dușmanul să nu s'apropie fără de veste...

Sărbătoare frumoasă, sărbătoare luminată, sărbătoare sfântă, cum s-a risipit în anul acesta farmacul tău de veacuri și cum s'a înnegurat steaua sfântă, care a călăuzit odată pe cei trei Crai dela Răsărit! Pe drumul, pe care ei au străbătut odată cucernici și plini de evlavie, pe drumul acesta sfînt, și până departe, departe, în țările dela apus, acolo unde se împreună marea nemărginită cu pămîntul, azi în locul glasurilor de îngeri din noaptea sfîntă, cîntă îngrozitoare glasurile tunurilor și scîrțâie greoaie carele încărcate cu arme ucigătoare!.. Pe cerul întunecat, în locul stelei sfinte, strălucește para roșie dată din granate, și luminează șrapnelele vestitoarea de-un măcel, cum n'a mai fost pe lume! Cu mii de cad jertfele nevinovate și trupurile fără de viață, zac în mormane prin zăpadă, și zăpada e stropită cu sînge...

Acolo sunt în noaptea asta sfîntă frații noștri, acolo ni-s copiii, acolo ni-s părinții, și gândul nost spre ei se 'ndreaptă. În loc de cîntece de veselie, în loc de colinde străbune, buzele noastre murmurează rugăciuni sfielnice și sufletul nostru pentru ei se

roagă... Să ni-i păzească Domnul sfînt, să ni-i ferească Maica Precurată și să ni-i aducă iar acasă. Uităm chinurile noastre, uităm foamea care ne bate la ușă, uităm cîntecul și uităm bucuria, numai pe ei nu-i uităm, căci mai scumpi ni-s ei, decît toate bucuriile, și ne doare gîndul că ei vor fi chinuți și flămînzi, și mai presus de toate cu sufletul ars de dorul de casă...

...Și totuș... totuș în noaptea asta sfîntă, pe sufletele noastre nu poate să se stăpînească numai de snădejdea și numai durerea! În cea mai tănuțată cută a inimii noastre, trăește încă colțul cel mai înăuntru, și ne vrăjește pe dinaintea ochilor ziua de mîine. Vor trece și furtunile și chinurile și măcelul și moartea, și vor seca odată și șivoaiele de sînge și șiroaiele de lacrimi. Nemărginita noastră durere de azi și nemărginita jertfă a neamului nostru de pe aceste plaiuri, va aduce, căci va trebui s-aducă, din nou pacea și răsplata sfortărilor și jertfelor, după cari se vor sălășlui iarăși încet-încet între noi, și cîntecele și bucuriile!..

Voi toți cei cari ați crezut și credeți, cei întristați ca și cei rămași senini, rugați-vă ferbinte în aceste sfînte zile, ca Dzeul popoarelor, cel care ocrotește și pe cei obidiți și necăjiți, să se îndure și de noi de toți, și să ne prefacă zilele acestea de grea încercare, în zile de și mai luminată sărbătoare viitoare...

— Dar dacă acest luminat praznic trezește azi poate în cele mai multe inimi gînduri duiosase ca cele de mai sus, — el poate totuș trezi și gînduri mai senine, mai scuturate de umbra durerii și a desnădejzii, gînduri ce cad așa de bine chiar și

celor mai obidoși. Iată o frumoasă gîndire de Crăciun pe care o aflăm în numărul de sărbători al revistei »Cosinzeana«:

Steaua sus răsare

și-i din ce în ce mai frumoasă, mai strălucitoare și mai plină de lumină... În strălucirea ei dumnezeiască, aruncă fășii de lumină peste văi, peste codri, peste vîrfuri de munți și în visul oamenilor din noaptea sfîntă a Nașterii Mîntuitorului, prelinge, odată cu raza ei caldă, gînduri noi și îndrăznețe, iluzii mari și fermecătoare și o credință mai vie și mai puternică, decît cea, pe care am avut-o.

Steaua sus răsare steaua norocului nostru, steaua lor popoarelor, și noi privim la ea încrezători și buni, cumiți și blînzi, privim unde s'oprește, de-asupra căror coline, de-asupra căror codri? Acolo e mîntuirea și-acolo se înfirpă în zilele acestea mari, cum n'au mai fost pe lume, o viață nouă, o soarte mai bună, mai ademinitoare și mai plină de făgăduințe.

Ochii noștri privesc cu sfîntenie la ea, cum se desfășoară din greul norilor, cum crește și cum luminează clipă de clipă mai mult și tot mai mult...

Ce strălucitoare e! Și cît de departe luminează ochiului cuminte și cît de mult spune celuia, care a crezut și care a așteptat-o.

În sufletul nostru se 'nchiagă imnuri de bucurie și 'n noaptea sfîntă-strigăm, în cîntecele tremurătoare ale copilașilor, — căci numai ei mai sunt pe-acasă, — cu glasul încrezător și răscumpător de suferinți de veacuri:

Iată steaua, steaua sus răsare, cu lumină mare!...

Războiul.

Lupta cea mare din Polonia-rusească.

Berlin, 31 Dec — In Prusia răsăriteană și în Polonia rusească, la miază-noapte de riul *Vistula*, starea e neschimbată.

Pe lângă riul *Bzura* lupta curge mai departe. Tot așa și pe la *Rawka*, unde atacurile noastre au înaintat puțin.

Pe țărmul stîng al râului *Pilica*, e tot starea veche.

Starea luptelor din Polonia de sus.

Roma, 30 Dec. — Foile din Londra publică următoarea știre din Varșovia, primită de ziarul „Times“:

Starea Rușilor în Polonia de sus, e ușurată mult prin aceea, că apa *Vistulei* a crescut în timpul din urmă foarte tare și în curînd se va porni gheața (zoi) pe marele riu, așa că trece mai ușor pe malul drept al *Vistulei*, așa că Varșovia e apărată până departe.

In unele locuri ca, de pildă, la *Vloclavck* și la apus de aci, la *Bobrovniki*, sunt așezate tunuri grele rusești, cari să impedeze transportarea (cărăușirea) trupelor germane. Tunurile rusești de pe lângă *Vistula*, pușcă într'una asupra liniei ferate *Thorn-Lowic*.

Zilele din urmă Rușii au grămădit mari trupe în jur de *Dobrosyn*, pe malul drept al *Vistulei*. *Ilow*, de pe malul stîng, e în mîna Germanilor.

Pricina că luptele de pe lângă riul *Bzura* țin de atîta vreme, e, că între *Sochacew* și *Vistula*, riul *Bzura* curge printre stînci mari, cari aproape zădărnicesc trecerea peste riu și înleznesc mult apărarea de către Ruși. Spre miază-zi de *Sochacew*, pe întindere de 16 kilometri, riul *Bzura* e foarte afund și țărmii sunt plini de mocirle.

Malul drept al râului *Rawka* deasemenea e foarte potrivit pentru apărare, că de-alungul țărmului peste tot locul se întind dealuri acoperite de tufșuri dese.

Dar dela *Bolimow* până la *Nowe-Miosto*, e șes, și aici Rușii nu se vor mai putea apăra mult timp. Cu mult mai mare primejdie amenință pe Ruși de aici, decît de către apus, dinspre *Blonic*.

Ziarul „Times“ încheie cu următoarele cuvinte:

„Varșovia nu e încă în primejdie, dar e amenințată“.

Berlin, 1 Ian. 1915 — In Polonia-de-sus e ceață mare și aceasta împedecă ori-ce mișcări de trupe.

Lupte uriașe la Nowemiasto.

Berlin, 1 Ian. — După știrile sosite din Rusia aici, Rușii dau mult mai mare însemnătate luptelor de pe lângă riul *Pilița* (dela *Krakau* în sus și spre răsărit de *Cestohowa*), decît atacurilor ce se repetază neîntrerupt la *Sochaczew*.

In săptămîna trecută Germanii au avut o victorie pe malul drept al *Vistulei*, năvălind mai multe zile, înainte de *Nowemiasto*, unde însuși generalul Ruski comandă armatele rusești.

Ruși așa spun, că în lupta asta ei au ieșit biruitori, — dar faptul că la urmă ei, precum înșiși recunosc, s'au retras spre miază-noapte, desminte din de-a-juns această vorbă a lor

Reese din știrile acestea mai nou, că lupte se dau, unele chiar mari și grele, pe frontul rusec, cu izbînde mai mărunte ici și colo, dar o luptă hotărîtoare, mare, în care să se zdrobească o parte ori alta, — încă nu s'a dat.

In Bucovina și Ungaria.

Budapesta, 31 Dec. (of.) In Bucovina și Ungaria a fost o viuă mișcare ieri în rîndurile Rușilor. Trupele austro-ungare sunt acum la riul *Suceava*, la apus pe piscurile *Carpaților*, în văile râului *Nagyág* lângă *Ökörmező*, unde atacul de ieri al Rușilor n'a izbutit, apoi pe lângă riul *Latorca* și la miază-noapte de strîmtoarea *Ussok*.

La apus de această strîmtoare, dușmanul nu mai în-

tează și căile peste *Carpați* nu mai sunt în mîna lor.

In Galiția.

Budapesta, 31 Dec. In jur de *Gorlica* și la miază-noapte de *Zaklicyn* atacurile Rușilor din noaptea trecută și cele de ieri au fost respinse.

Pe lângă *Nida* e liniște. S'a adevărit că la asaltul cetății *Przemysl* patrulele rusești se îmbracă în mondere austro-ungare, ca să nu poată fi cunoscute de ai noștri. Aceasta e o apucătură de înșelare oprită prin învoelile dintre state. Ofițerii și soldații cari se folosesc de astfel de apucături, nu sunt în drept să aștepte aplicarea favorurilor din războiu, față de ei.

Lupta cu Sîrbii.

Budapesta, 21 Dec. — Pe cîmpul de luptă cu Sîrbii e încă tot liniște.

La răsărit de *Trebinje*, după o luptă cu tunurile de mai multe ciasuri, trupele austro-ungare au silit pe Munte-negrini să se retragă.

Lupta cu Francezii.

Berlin, 31 Dec. — In luptele dela răsărit de *Reims*, s'a nimicit prin explozarea bombelor așezate de trupele germane la *Ager-Auberge-Ferme*, o companie de francezi. La miază-noapte de *Chalons*, Francezii atacă puternic, dar până acum au fost respinși. In partea dela apus a pădurilor *Argonne*, trupele noastre au cuprins niște șanțuri, fără nici o însemnătate de altfel, luînd dela Francezii 250 de prizonieri.

Atacurile franceze la miază-noapte de *Toul*, pe lângă *Flirey*, nu răzlesc.

In Alzația germană n'au reușit atacurile Francezilor, la apus de *Sennheim*. Francezii au cuprins comuna *Steinbach*, după ce au zdrobit cu tunurile toate casele din sat, totuși pierderile noastre, nu sunt mari.

Trupele indiene nemulțumite.

Viena, 31 Dec. — „Süd-slavische Corr.“ primește pe căi cu încungiur, știrea, că dorința Englezilor de a trimite încă trupe

din Indii pe cîmpul de luptă în Europa, se izbește de nou de greutăți: Indienii sunt nemulțumiți de această trimitere a lor la războiu în țări cu mult mai reci decît țara lor. Chiar întîile trupe aduse în toamnă, s'au arătat așa de neliniștite, încît au trebuit ținute citva timp în tabără deosebită în apropiere de *Paris*, până „să se deprindă cu clima (cu aerul și vremea) de pe aici“. Iar de trupele ce acum ar fi a se porni la drum din Indii, nu mai e vorbă. Până nu trece iarna de tot în Europa, n'au la ce le mișca de acolo.

Sfat de războiu în Calais.

Bruxella, 31 Dec. *Kit-chener*, *Joffre* și *French* și încă un trimis al statului major englez, vor ținea zilele astea un mare sfat de războiu în *Calais*, fiind de față și Regele *Albert* al Belgiei.

(In acest fel vor fi acolo înfățișate toate trei puterile apusene aliate: Franția, Anglia și Belgia)

Lupta din Belgia.

Berlin, 31 Dec. (of.) — Pe cîmpul de luptă dela *Atras*, lupta pentru *St. George*, din jos de *Nieuport*, — din care, în urma unui atac francez venit pe neașteptate, trupele germane au fost silite să iasă, — ține încă. Furtuni și ruperi de nori au făcut mari pagube, atît în Belgia, cît și la hotarul francez, pe amîndouă părțile. De altfel în alte părți ale frontului german, ieri n'au prea fost lupte.

Frontul din Flandria.

Roma, 1 Ian. „New-Jork-Herald“ din *Paris*, reasumează rezultatul luptelor din *Flandria* (-colțul de sus al Franței și partea de jos a Belgiei, spre mare, se numește: *Flandria*), în următoarele:

Frontul german pornește dela țărmul mării, între *Lombartzyde* și *Westende*, și se încovoie pe lângă *Saint-Georges*, — (*Saint-Georges* e în mîna trupelor francezo-belgiene), — întinzîndu-se mai departe spre *Ramscapelle*, fără să atingă însă acest oraș, care e abia de-un kilometru depărtare de ținutul acoperit cu apă și e în stăpînirea trupelor belgiene. Linia merge de aici, către miază-zi-ră-

sărit, pe lângă râul Yser, până la *Dixmuinden*. Acest oraș e despărțit în două de câtră râul Yser și partea mai însemnată din el, cea dela miază-noapte-răsărit, e în mâna Germanilor.

Dela *Dixmuinden*, frontul german pornește oblu în jos, câtră *Mercken*, atingând *Bixchoote* în care sunt trupe germane, și *Lange-marck*, în stăpînire francezo-belgiană. Intinzîndu-se câtră *Poelcapelle* și întorcîndu se apoi spre *Cheluvelt* (în mâna Belgianilor), linia de foc trece pe lângă orașul *Hollebecke* și se sfîrșește în drumul ce duce la *War-neton*.

Marea luptă de artilerie din Flandria, — și tunurile motoare austro-ungare.

În Flandria s'au dat în timpul din urmă iarăși furtunoase lupte în preajma canalului Yser și a orașului Ypern, — și în acele lupte, după spusa unui mar vienez, norocul războiului ar fi suris Francezilor, cari bătteau cu tunuri multe și puternice, dacă nu erau acolo și tunurile motoare austro-ungare, cari sunt cele mai bune în acest războiu și cari au împedat izbînda franceză și de data asta. Iacă ce se scrie despre aceste lupte:

Viena, 21 Dec. — Ziarul „*Neues Wiener Tagblatt*“ primește dela vestitorul seu militar următoarele: „În luptele ce s'au dat mai nou la *Nieuport* și în Flandria de apus, cari s'au sfîrșit cu pierderi grele pentru Francezi, Englezi și Belgieni, au luat parte și tunurile motoare austro-ungare.

»În cele dintîi zile, inamicul a atacat cu putere de artilerie covîrșitoare, așa că Austro-ungarii au fost siliți a-și muta așezările de mai multe ori din un loc în altul, — dar tot aproape de linia de foc inamică. Atacurile franceze pe uscat și ajutorul dat de vasele de războiu de pe mare, n'au avut însă putere hotărîtoare, ci tunurile lor au fost silite să chiar amuțească, cînd artileria grea austro-ungară, tunurile-motoare și tunurile mari germane, au luat sub foc împreună, așezările franceze de pe Yser.

Tunurile motoare austro-ungare au împușcat cu izbîndă și turnul uriaș de stînci de granit, clădit de Francezi ca stațiune de ob-

servare (de privire și spionare a inamicului).

(Fiind adecă acolo șes și așa cu greu de a vedea în despărțare mișcările inimice, Francezii au îngrămădit bucăți uriașe de stînci de cea mai tare piatră, din granit, de care se poate izbi glonțul de tun, ori șrapnela, că n'are nici să se scuture.

Așa credeau Francezii, cari între stîncile acestei movile de piatră tare și înaltă cit un turn, își așezaseră stațiunea de spionare a inamicului. Tunurile noastre motoare înse, au bătut cu așa tărie acel turn, că i-au a-lungat pe observatorii francezi din el).

Lupta cu Turcii.

Între Turci și Ruși nu mult s'a schimbat înfățișarea cîmpului de luptă. Lupte mai mărunte pe la granițe, pregătiri „uriaeșe“ și știri umflute. Altfel e tot ce putem spune despre luptele dintre Turci și Ruși. Sfîrșitul? Turcii au străbătut puțin în Caucaz, pe pămînt rusesc spre Marea Neagră, dar și Rușii sunt pe pămînt turcesc în ținutul Van, aproape de granița Perziei. Pe Marea Neagră ici colea se mai întîmplă ciocniri de vase de război mai mici.

Despre luptele dintre Englezi și Turci, câtră Canalul Suez, nu e obiceiul să scriem pe tot pînă războiul ăsta cu Turcii. Ci că știrile de prin foi despre Turci și Ruși, sunt totdeauna semnul, că prin alte părți ale întîmîșului cîmp de război, nu prea merg bine treburile... Iată cîteva știri:

Constantinopol, 31 Dec. După știrile sosite din *Erzerum*, Turcii înaintează încet-încet, primind din toate părțile mari trupe de întărire. Turcii spre *Batum* (în Caucaz), sunt pe pămînt rusesc.

Constantinopol, 1 Ian. Armata turcească dă înainte cu bine, în Caucaz.

Berlin, 1 Ian. — »*Berliner Tageblatt*« vestește din Constantinopol: Turcii, după ciocnirea dela *Olti* își urmeză drumul. Rușii au lăsat în urma lor muniție, hrane și nescăi tunuri. Turcii ar fi cuprins *Sarikamis*, prima stațiune de pe linia ferată ce aduce câtră *Kars* (*Sarikamis* e de altfel lângă graniță).

Pe Marea-neagră.

Sofia, 1 Ianuarie. — Din *Varna* sosește știrea că pe Marea-Neagră s'au auzit ieri puternice bubuituri de tun. Se crede că flotta turcă de nou s'a ciocnit cu vase de războiu rusești și că vasele s'au depărtat spre Se-

bastopol, pentru-că bubuiturile din partea aceea veneau, din ce în ce mai slăbite.

Italia în Tripolitania și Albania.

Nainte cu vre-o 2 săptămîni, am văzut prin foi știrea, că în Italia s'a introdus cenzura foilor, așa ca și la noi în timpul acesta de războiu. Asta înseamnă: Despre mișcările armatei țării lor, foile nu mai au voie să scrie, decît aceea ce le îngăduie cenzura, cercetarea celor mai mari. Ne-fiind Italia în războiu, părea lucru neînțeles măsura aceasta. Intîmplările mai noue înse, arată de ce a fost de lipsă a se lua deja acolo această măsură: În Tripolitania (cap de țară locuit de Turci, pe țărmul despre Marea Mediterană al Africeii), Turcii au început a da semne tot mai vii de pornire spre răscoală contra stăpînirii creștine sub care se află azi, și Italia a trebuit să trimită acolo trupe, ridicînd statul de pace al trupelor din garnizoane, la statul de războiu. A trebuit apoi să trimită trupe în Valona, pe țărmul Albaniei, spre a o cuprinde. — Ea face dară mișcări de oști în două țări, și așa are lipsă, ca despre mișcările trupelor, să se scrie nu-țîr dau voie. Iacă știri mai noue despre aceste lucruri:

Tripolitania.

Viena, 31 Decem. — Din Roma se vestește că, pe urma vestirii „războiului sfînt“ din partea capului religiei turcești, (vestire ce privește pe toți credincioșii, cari sunt atunci datori a pri de arma pentru apărarea credinței!), între locuitorii muzulmani din Tripolitania, se simte mișcare puternică, care a trecut în revoluție în mai multe locuri.

Guvernul turcesc dela Constantinopol a dat la Roma toate asigurările, că el va face să fie pace între Turcii din Tripolitania, că-i va face să pună armele jos și Italia nu va avea de suferit nimic pe urma mișcării lor. (Căci, firește, guvernul turcesc n'ar dori să vadă acum și pe Italia ridicată la războiu contra Turcilor, îndirjită de Turcii din Tripolis). — Dar guvernul italian a aflat de bine a trimite, pentru asigurare, trupe noue în Tripolitania, ridicînd statul oștilor din garnizoanele de acolo, în mai multe locuri la statul de războiu.

Valona.

Roma, 31 Dec. — De Crăciunul apusean a venit la Roma știrea, că trupele de marină (de pe corăbii) italiene, au intrat în

orașul Valona, din Albania, și au cuprins orașul, — pentru a face ordine în acest oraș, în care clocoteau porniri de răscoale și neliniște.

La cererea conzului italian *Lori*, trupele au cuprins zidirile publice (de stat sau orașenești), și punctele strategice (însemnate din punct de vedere de războiu) ale orașului.

Locuitorii au primit cu în-sufletire sinceră intrarea soldaților italieni în orașul lor.

Cercurile oficioase italiene zic, că ocuparea s'a făcut, fiind lipsă ca cineva să țină ordinea în această țară, azi fără stăpîn, și că pe ea, pe Italia, o leagă interese (trebuiețe și foloase) de viață de Valona, și nu poate privi nepăsătoare la tulburările din acest cap de țară, — până cînd marile puteri vor avea nou prilej a se sfătui și a lua hotărîri asupra sorții acestei țări.

Decamdată ea a trimis oștiri în rîmîșul oraș și se spune că tot așa va trimite pe tot țărmul Albaniei, dela Epir (capul de jos al Albaniei, cuprins acum de Grecia), până în sus, lângă *Muntenegru*.

MAI NOU

Iarăși retragere în Carpați.

În legătură cu știrea din numărul trecut, că oștile noastre cari înaintaseră până în *Galizia*, au fost — vine următoarea știre oficioasă mai nouă:

Budapesta, 3 Ian. — Starea pe cîmpul de războiu în Polonia, e neschimbată.

În *Galizia*, spre miază zi de *Tarnow* și în *Carpații de mijloc*, după luptele înverșunate ce s'au dat zilele trecute, a urmat acum o pauză (stare de odihnă).

Cetele luptătoare la pasul *Uzok*, au trebuit să le tragem mai napoi de pe culmile *Carpaților*, din cauza unor oști inimice covîrșitor mai mari.

Acum se dau și la *Ökörmenő* lupte înverșunate și neîntrerupte.

Trupe de indieni, la Sirbi.

Bern, 3 Ian. Rusia a cerut Angliei să trimită în *Sirbia* 4 divizii de oști din *India*, căci ea, Rusia, nu le mai poate trimite ajutoare, avînd lipsă de toate puterile acolo în *Polonia* și *Galizia*.

Dacă Anglia va face ce i se cere, — oamenii noștri vor ajunge să se lupte în *Sirbia* cu indieni din *Azia* cu piele arămie.

Și Frank Laborius, la penzie.

Generalul *Pottorek*, comandantul armatelor austro-ungare contra *Sirbiei*, a fost, precum se știe, trimis la penzie, după retragerea din urmă din *Sirbia*. Acum a fost trimis la penzie și generalul *Frank Laborius*, comandantul aspel sînge a acelei armate, care a intrat în *Belgrad*. Se pun comandanți cu totul noi armatelor ce vor lua încă odată luptă cu *Sirbia*.

Intre Germani și Francezi

războiul face pretenie acolo pe cîmpul de luptă...

Marele ziar german „Frankfurter Zeitung“ scrie un foarte interesant articol despre viața pe care o petrec Germanii cu Francezii, față în față, acolo pe cîmpul de războiu. El scoate la iveală, că nesfîrșitele hărțueli, apoi lungile șederi la pîndă în șanțuri unii în fața altora, — a dat privilegiu soldaților Germani, a cunoaște mai de aproape pe soldații francezi, despre care prea aveau păreri greșite, cînd îi țineau așa de moleșiți, slabi, ușor de răpus. Azi, văzînd cum aceia se luptă, îi prețuesc cu mult mai mult și-i văd cu totul cu alți ochi. Iaca ce scrie, printre altele, numitul ziar:

„...Lungile luni de războiu și privirea așintită înainte, au făcut ca trupele noastre (germane) să studieze, să-l cerceteze cu judecata, mai bine pe inamic, să-i prețue însușirile, și să-i priceapă simțămintele. Ii cunosc azi tăria și cred că au descoperit și părțile lui slabe. Atingerile, legăturile, între soldații noștri și inamic, sunt altele decît cele dela început. Firește, soldații de același dor de luptă și de biruință, ca înainte, ba își dau acum mai bine sama, că trebuie să învingă, — dar a crescut și respectul, cinstea, pentru virtuțile militare ale inamicului!

Ei știu acum, că Francezii au mai mult decît simplă bunăvoință la luptă, și că Englezii se luptă mai bine decît s'ar fi de așteptat dela niște soldați plătiți! Prețuirea lor din partea noastră, a ajuns a fi mai dreaptă, și cuvintele noastre despre ei, mai vrednice. Numai încrederea a rămas cea veche: simțămîntul a fost înlocuit prin judecată dreaptă.

Multe săptămîni de luptă din apus, în decursul cărora tranșeele (șanțurile) s'au apropiat cîte-odată foarte mult unele de altele, au adus cu ele unele legături între noi cu totul nouă. În multe părți din front, Germanii și Francezii au intrat în atingeri personale, cîte-odată chiar de prietenie!

Ziarul arată apoi, că nu trebuie să se dea multă însemnătate vorbelor despre „dezgustul

de luptă“ al Francezilor, (că adică ei ar fi sătui de luptă), și despre neînțelegerile între aliați! Urmează apoi:

»Vin multe semne din rîndurile francezilor, cari arată, că se ivește oare-care dezgust. Lucru de înțeles la soldați cari stau săptămîni întregi în șanțuri, fără a avea nădejdea vădită de a libera țara de inamic la oameni, cari au văzut de aproape pustiirile războiului, pe cari au trebuit să le mărească și ei. Dar trebuie să ne ferim ca din cuvintele unora, să tragem încheeri peste tot! Nu în șanțuri se află puterea împintătoare.

Trebuie dată tot atît de puțină însemnătate vocilor slabe a cîtorva istoviți din front, cît părerilor negre a cutărui ziarist parizian. Sunt stări sufletești, pe cari le putem pomeni, dar trebuie să ne ferim să tragem din ele încheeri. Tot așa și cu »neînțelegerile« între Francezi și Englezi. Deși prietenia anglo-franceză se vedește tot mai mult ca simplă unire pentru ajungerea unui anumit scop, și deși se mai poate, astăzi, dacă scopul nu va fi atins, este totuși fapt, că bărbații cari conduc Franța, au legat strîns, aproape nedespărțit, sorții țării lor, de cei ai Angliei, și că alianța (legătura) e puternică și solidă, cu toată prietenia franco-germană din tranșee și cu toate blestemele ce se aud cîte-odată din partea Francezilor contra Englezilor...

Ziarul german zice apoi, că schimbul de păreri dintre pretini și dușman în front, deși are unele părți bune, și formează oarecare petrecere și trecere de vreme pentru soldați în timp ce nu se luptă, — totuși ea trebuie să țină samă de oarecari hotare, și se nu meargă prea departe, — pentru-că ar putea slăbi pofta de luptă față de niște contrari ce-i are în față, dacă prea te-ai împretinit cu ei.

Impăratul Germaniei

cătră soldați, de Anul-Nou.

Impăratul Wilhelm al Germaniei, a adresat soldaților sei de pe cîmpurile de luptă, o poruncă sărbătorească de Anul-Nou, în care le spune:

„După lupte lungi, grele și

arzătoare, de cinci luni de zile; pășim în Anul nou. Am avut biruințe strălucite, am ajuns rezultate mari! Armatele germane stau aproape peste tot locul pe pămînt dușman, și încercările repetite ale inamicului, ca cu potopul armatelor sale, să se răverse peste pămîntul german, s'au zădărnicit.

Corăbiile mele au îngrădit biruință peste biruință în luptele pe ape și soldații de pe ele au dovedit, nu numai că știu lupta, ci, cînd sunt întrecuți de puterea mult mai mare inamică, știu muri moarte de eroi! Iar la spatele armatei acesteia și a flotei, stă poporul german în unire binecuvîntată gata la aceea, ca să-și jertfească ce are mai bun pe altarul sfînt al patriei, pe care o apărăm față de atacul păcătos!

Multe de toate s'au întîmplat în anul trecut, dar pe inamicii noștri încă tot nu i am putut învinge deplin. Ei îngrădesc într'una mulțimi noue de armate contra noastră și a credinciosului nostru aliat (tovarăș de arme). Dar numărul lor (al inamicilor) nu ne spărie. Deși zilele sînt serioase (cu primejdii) foarte grea, — putem privi cu încredere tare în fața viitorului.

Afară de înțeleapta conducere alui Dzeu, mă încred în vitejia fără seamăn a armatei mele și a marinei, și mă știu una cu tot poporul german.

De aceea: fără clătinare numai mai departe în noul an, spre fapte noue, spre biruințe noue, pentru scumpa noastră patrie!

Wilhelm I. R.

Uite popa, nu e popa...

— Vine Iaponia, nu vine Iaponia.. —

Povestea cu amestecul Iaponiei în războiul european, începe a fi curat povestea lui cocoșu roșu, sau cea cu: uite popa, nu e popa.

De-atîtea ori s'a spus că Iaponia nu numai a sărit asupra Germaniei răpindu-i proprietatea ei din China și a dat Rusiei artilerie grea, — ci va veni și pe cîmpul de luptă în Europa cu ostașii sei mărunți, cu pielea gălbănă și cu ochii de migdale, — și de atîtea ori s'a deszis această veste, încît ne împăcăm cu gîndul, că nu va mai fi vorbă de acest amestec, pe

care Europa n'ar trebui să și-l poftască!

Săptămîna trecută s'a făcut chiar răsturnare de guvern în Iaponia pentru lucrul acesta. Guvernul a cerut dietei sume mari pentru sporirea oștilor de corăbii, și dieta nu i-a mai dat. Se spunea că în felul acesta dieta și-a arătat voința contra războiului.

Azi însă vin știri nouă, cari par a ne lăsa să înțelegem, că totul e o luptă în jurul prețului pentru care să se arunce și Japonia în pîrjoala din Europa.

Un ziar din Geneva spune, că de fapt Iaponia a cerut nouă capuri de colonii (țări streine date pe mîna ei), în schimbul cărora ar intra în războiu.

Iar afară de asta, 400.000 de soldați iaponezi, cît ea ar putea trimite, i-ar face cheltueli de vre-o 5 miliarde (5 mii de milioane!) franci, — acele cheltueli ar avea a le purta tot „aliații“ (Francezii, Englezii, Rușii).

Cu așa preț apoi, ea vine.

Marile șanțuri

sunt ca tot atîtea orașe subpămîntene.

Foile germane aduc și ele, după un ziar englez, descrierea uriașelor șanțuri în care își petrec azi vremea marile armate franceze și engleze, puse față în față cu cele germane. Ziarul englez nu le mai zice acestor șanțuri simple șanțuri, ci „orașe subpămîntene“ Căci de cînd își stau acolo față în față, și unii și alții au avut vreme a-și săpa atîta de mult și de adînc șanțul și a și-l întinde înapoi pînă la altă așezare potrivită și acolo a-l scobi în formă de casă, — încît toate scobiturile în pămînt și sub pămînt, așa cum sunt făcute, sunt azi curat — orașe subpămîntene, cu uliți de de colo pînă colo și cu „case“ (vizuine ca ale vulpiilor), pentru doi tri soldați. — Iacă ce i scrie despre toate acestea ziarul englez un scriitor al seu din acele tranșee (șanțuri):

»O zi frumoasă, cu ger și soare. În unele locuri zăpada se topește sub razele calde ale soarelui. În alte părți mai are o înălțime însemnată. Noaptea zăpada e de un folos: descoperire apropierea ini-

micului. N'o prea luăm în seamă acea încercare a lui, de-a se apropia de noi, căci suntem apărați de mai multe rînduri de sîrmă. Dacă inimicul cutează să se apropie prea tare, atunci e luat în primire și retragerea lui se face apoi cu mai multă grabă decît înaintarea!...

De altfel nu Germanii sunt inimicii cei mai primejdioși pentru soldații din tranșee, ci — umezeala și frigul. Cu șueratul șrapnelor cu bubuitul tunurilor, cu pocniurile puștilor, ne-am deprins. Numai cîte odată, noaptea, un zgomot neașteptat de artilerie (tunuri) sau arme, care vestesc un atac de noapte, ne deșteaptă din somn. Tepeni, înghețați, moroși, bîguind vorbe fără înțeles sub amintirea visurilor, cari ne poartă pe cîte o clipă, în casele noastre încălzite, la budinga noastră.

Tranșeele (șanțuirile) se întind într'o linie neîntreruptă dela Mare pînă la frontul ostii. Nu sunt simple șanțuri, ci un șir întreg de orașe mici, legate unele de altele prin ganguri înguste. Fiecare batalion formează un mic orașel, lung dela un kilometru pînă la trei kilometri și lat pînă la o sută de metri.

În afară de tranșeele deschise, e un întreg labirint (cîi ce se încrușișează) de tranșee laterale, ajutoare. Săpate pentru adăpostul rezervelor ofițerilor statului major, bucătăriei, etc. E un drum de un ceas și jumătate dela un capăt pînă la celălalt ca păt al șanțuirilor noastre de acum.

De cîtva timp facem cu schimbul cîteva zile în șanțuri și cîteva zile în ariergardă (în trupele dela spate) în satele apropiate. Schimbul se face firește în timpul nopții. E ceva greu. Mergi aproape un kilometru în șanțuri, apoi ești luat în primire de un post, care te conduce printr'un nesfîrșit gang subpămîntean, larg, cam de vre-o 5 metri și adînc de un metru. Apoi dai într'un rond (vîtră) mare, unde se află compania de schimb. Soldații se schimbă unul cîte unul. Schimbul unei companii așa

pe întunec, pe dibuite, durează cîșuri întregi. Așteptarea e groaznică. Totul în jurul tău e ca mort. Oamenii schimbă cîte o vorbă în șoapte. Ofițeri își spun unii altora noutățile sau își dau lămuriri asupra punctelor de căpetenie ale așezării.

E de mirat cît de iscoditori ajung a fi oamenii în tranșee! Iscodesc cele mai felurite lucruri ca să și facă viața cît mai ușoară. Unde au privilegiu, sapă alături de tranșeele deschise, adevărate locuințe, pe cari caută să le înzestreze cît mai bine și să le facă cît mai călduroase. Hrană avem destulă. Chinuitor e numai frigul. Tremuri într'una. În cursul nopții îți îngheață și sufletul, te scoli cu picioare de gheață și trebuie să faci eforturi grele și dureroase, pînă ce să hotărăște singele să și mai înceapă circulația (umblarea) prin vine...

NOUȚĂȚI

Așa să fie și pe aiurea. Dela un scriitor al nostru primim următoarea fața sfintelor sărbători ale Nașterii:

...Părerea mea este, că acest praznic, altădată atît de aducător de veselie, de data asta va fi sărbat de poporul nostru în o formă cu mult mai puțin zgumotoasă, ca în anii de nainte. Căci ne lipsesc flăcăii cari treceau cete voinice, cu fețele aprinse, pișcate de frig, dela casă la casă, colindînd și nveselind inimile. Aproape nu este casă din care să nu lipsească ba unu, ba doi, ba și mai mulți! Cele mai multe case asifel, sunt mai aplecate, de data asta, spre jale, decît spre veselă sătare sufletească.

Totuși, bunul obicei nu trebuie părăsit. Cete de colindători să umble pe la casele Românilor, — căci de nu ar umbla nici colinda, îndoită ar fi jalea în acele case, și ele și mai pustii s'ar simți în această noapte, care odinioară le era futuror atît de dragă și scumpă!

Atît numai s'ar cere, ca să se facă și pe aiurea aceea, ce în comuna noastră S. s'a hotărît să se facă: La noi s'au format două cete de colindători, junași sub 18 ani, și ei au hotărît, că mergînd aștan cu colinda, vor căuta mai ales și negreșit casele acelea, din care cineva e dus la războiu, fie bogat, fie sărac, — și vor colinda familiei măhnite colinde frumoase, dar plată pentru colindă, nici în bani, nici

în bucate, nu vor primi dela aceste case! Destulă e jertfa ce ele o dau vieții de obște, fără, în aceste zile. Ele mai curînd au drept a primi jertfe, decît a mai da. Vătavul colindătorilor va mîngăia cu cîteva cuvinte dulci pe cei ai casei, făcîndu-i să nădăjduiască în ajutorul Celui azi Născut, care va ocroti și pe scumpul lor îndepărtat, și va avea grije și de ei, cei rămași în urma lui" .. Al. V.

Ne alăturăm la propunerea (planul) din această scrisoare, fiind și noi de părere, că, cu toată jalea ce copere, ca o pînză cernită, sufletele noastre a celor mai mulți, — colinda să se urmeze; dela cei în bunăstare și cari n'au pe cîmpul de luptă pe nimenea, să primească darurile obicinuite, și, dacă colindătorii au milă multă pentru cei duși în uriașul foc, — să dăruiască și ei darurile primite, pentru familiile cele mai sărace din satul lor, rămase fără ajutor prin plecarea la războiu al unuia din mijlocul lor.

Bombe pentru bombe! E minunat acest războiu, căci ne arată cîte de toate își pregătesc oamenii unii altora, cele mai mari rele, stricăciuni, ce se pot iscodi cu ajutorul celei mai înaintate științe! Noutatea acestui războiu sunt mașinile de zburat și aruncarea de bombe din ele. Și luptătorii se folosesc cît pot mai mult și mai bine de ele.

De Anul Nou o mașină de zburat germană, a trecut peste orașul francez de unuicind la mijlocul lui. A făcut pagube și spaimă în oraș, deși din punct de vedere militar, de războiu, fără nici un folos.

La asta zburătorii francezi au răspuns repede, alergînd pe deasupra orașului german Metz, și aruncînd acolo mai multe bombe asupra căsărmelor germane, apoi și asupra unui alt orașel la miazăzi de Metz.

Și pe aiurea așa. Uneori mașinile dușmane să întilnesc și atunci se prigonesc de a nebuna prin văzduh, și vai de cea care-i mai slabă de picioare!..

„Cosinzeana“ de Crăciun, aduce un șir de foarte interesante chipuri din viața noastră românească, — anume: pe pagina fața) întîie: chipul alor alți doi eroi ai noștri căzuți pe cîmpiile nesfîrșitelor lupte pentru țară: Profesorul *Horățiu Deac* dela Gherla și rigorozantul în drepturi *Romulus Damian*, fiul dlui protopop și deputat Vas. Dămian din Brad; — apoi 2 chipuri dela „ambulanța Petran“ (spitalul românesc pentru răniți și bolnavi de războiu: Vedere apasului Verecke cu punctul Jarencze, pe unde au intrat Rușii în Ungaria întîia oară; apoi vederea unui mic luptător sîrb: un băiat de vre-o 12 ani, sforțîndu-se în ținerea armei, azi „prinsoner de războiu“ și el; altă vedere din Carpați: o patrulă pe coaste de stînci; și altele.

În partea literară are foarte mișcătoare bucăți literare, printre cari de tot frumoasă e schița scrisă de marele maeștru al nuvelei române Sadoveanu, sub titlul „În spital“ care descrie un spital militar român de

cîmp, după războiul din 1877, descriere ce ne dă o icoană viuă și despre ce se petrece în zilele noastre în sutele și sutele de spitale militare, în care sunt căraușiți răniții războiului.

E un număr vrednic. Il găsiți spre vînzare acolo unde se vinde și „Libertatea“.

Abonamentul interesantei reviste costă: 3 cor. pe 3 luni, 6 cor. pe jumătate de an.

Cîți prinsoneri are Germania. O telegramă din Berlin, vestește că Germania ar avea de tot cîți, dela începutul războiului pînă în ziua de 1 Ian. 1915: 586.013 prinsoneri. Din aceștia, 8138 ar fi ofițeri, și 577.875 soldați de rînd. În numărul acesta nu se cuprind prinsonerii cari sunt încă pe drum spre Germania.

Dintre prinsoneri sunt:

Francezi: 3459 ofițeri (între ei 8 generali) și 215.905 soldați.

Ruși: 3575 ofițeri (cu 18 generali) și 306.294 soldați.

Belgieni: 612 ofițeri (cu 3 generali) și 36.852 soldați.

Englezi: 492 ofițeri (nici un general) și 18.824 soldați.

Ar fi acesta un număr uriaș de prinsoneri, dacă adevăr grăiește știrea din Berlin. Dar armatele ce slau față în față sunt de mai multe milioane, prin urmare nu e așa de mirat, cînd se vorbește despre sute de mii de prinsoneri.

O vînzare cîndat. O fată, următoarea poveste din viața și pățania lor în războiu:

„Eram de vardă pe culmea unui deal, stăteam după coastă la un loc pe care îl știam bine păzit de pușcături. De-odată iacă o mașină de zburat, trec zburînd peste noi și noi am cunoscut că e mașină germană, după semnele ce dădea. Firește nu s'a dat soldaților comanda să o atace, precum se face în alte cazuri, cînd se vede că e o mașină dușmană, asupra căreia se trag focuri din șanț, de după arbori, din tufe, de unde poți. Dar dintre feciori de odată unul strigă:

— M'a nimerit!

și feciorul care a strigat, căzută la pămînt! Noi toți din jurul lui, crezurăm că comandantul (ortacul) acesta, de sigur face o glumă rea. Doar punctul pe care stam putea fi țintă bună cel mult tunurilor, dar bubuitura tunului și noi am fi auzit'o și explozia (aprinderea glonțului) și noi am fi văzut'o.

Dar, durere, a trebuit să ne incredințăm în curînd, că camaradul nostru nu glumise, căci în cîteva minute s'a făcut palid ca părilete și a murit!

L'am desbrăcat și numai după cercetare îndelungată am putut găsi o împunsătură mică de săgeată. E peste puțină, am zis, că zburătorul ză fi pușcat pe noi, doar ne cunoștea. Și așa a trebuit să credem, că aci sa petrecut ceva neașteptat de tot, ceva minune. Ori că

o săgeata îndreptată de noi mai înainte asupra unei mașini dușmane, a căzut napoi și aceea a lovit pe camaradul nostru, în umăr. A făcut apoi o adâncă despicătură din sus în jos printre nervii omului, încit oarecare arterie (vină roșie) a fost de tot zdrobită și a atras după sine moartea sigură.

O faptă frumoasă. Banca din loc „Ardeleana” a abonat pentru 15 spitale în care se află răniți români, câte 2 exemplare din „Libertatea” pe jumătate de an, amândoi numerii, și de Lunia și de Joia. Foile se trimit. În numele celor ce în singurătatea și strădântatea lor se vor bucura de aceste cetiri aducem mulțumiri băncii „Ardeleana”.

O nouă minune a științei.

— Scoaterea gloanțelor din trupul soldaților, cu ajutorul magnetului. —

Doctorul francez Rollet, a iscodit în 1910, un magnet urias (amnar ce atrage părți mai mici de fier), cu care a putut să facă numeroase scoateri de corpuri străine ajunse sub piele.

Insărcinat acum cu conducerea serviciului răniților din spitalul Desgenettes, medicul întrebuințează cu folos instrumentul său pentru scoaterea gloanțelor de război din răni.

Gloanțele franceze îmbrăcate e'o pojghiță de aramă, cum și gloanțele din obuzele franceze și germane, de plumb, nu sunt decât niște șrapnelelor nemțești, de tuciu, sunt însă foarte magnetice; tot așa și gloanțele nemțești îmbrăcate c'un acoperiș de fier nichel. Aceste două feluri de gloanțe se pot scoate cu aparatul doctorului Rollet.

Electro-magnetul său are o putere prețuită la cel puțin 1.150 kilograme, pentru 23 ampere, sub 100 volte. Acuma se întrebuințează 25 ampere. Atrage repede glonțul german, care cântărește 10 grame, dela o depărtare de 11 cētimetri. Tândările de obuze, adesea mai puțin voluminoase, sunt atrase dela 15 centimetri aproape.

Copiii, francezi și Crăciunul. O știre interesantă și duioasă sosește de pe cîmpul de luptă dela hotarul francez. Soldații germani, unde numai se putea și le da pace dușmanul, — primind de pe acasă număroase daruri de crăciun, s'au încercat să serbeze, ca la ei acasă, frumoasa sară de crăciun. Cei ce erau afară în cîmp, prin șanțuri, sau strîns mai mulți la un loc și-au făcut până și pom de crăciun, pe care însă nu era iertat să se aprinză luminile, că i ar fi descoperit dușmanul — și astfel s'au petrecut în veselie mută câteva clipe, cu gîndul la cei de acasă.

Mai fericiți au fost soldații de prin comunele și orașele cucerite prin Belgia și pe la hotarul fran-

cez. Aceștia, metuburați de focul dușmanului, au sărbătorit aproape ca acasă. Aveau de toate: daruri, pomi cu luminile aprinse și odăite calde. Și totuși le lipsea ceva. Le lipsea pacea binefăcătoare și le lipseau ai lor. Ce plătește un pom de crăciun, fie încărcat cu toate podoabele din lume, dacă lipsesc din jurul lui aceia, cari-i dau aceluși pom adevăratul lui farmec. Fără ai tăi, fără copilașii drăguți cari singuri să știu bucura din inimă de bunățile lui Moș Crăciun, nu poți gusta farmecul sării de crăciun, înzădar îți faci pom.

Și, soldații germani au simțit aceasta, de aceea, ca să sibă ajunul lor cit de cit înfățișarea de alte dăți, iată ce-au făcut:

Soldații de prin satele și orașele cucerite de germani, au adunat la ei în seara de crăciun aproape pe toți copiii mai săraci, francezi, și cu ei împreună, cu fii dușmanilor lor de moarte, s'au petrecut ajunul făcîndu-le pom, împărțîndu-le jucării și bomboane și bucurîndu-se, cu lacrimi în ochi, de bucuria lor...

Prinșonieri de-ai noștri duși în mari depărtări.

O ciudățenie a acestui războiu este și marele număr de prinșonieri de războiu și soartea lor. Prinșonierii Francezi, englezi, belgieni, ruși și sirbi, sunt aduși numai aci în inima Ungariei, prin orașe chiar cunoscute multora din ei, — dar prinșonierii germani și austro-ungari ai noștri, căzuți la Francezi, Englezi, Ruși și Sirbi, — aceia au soarte cu totul osebită. Ei sunt trimiși în așa depărtări dela țările lor, încit aceștia fac călătorii nevisat de mari și interesante pentru ei.

Rușii trimet pe prinșonierii de războiu în Siberia (în Azia), prin orașe până la care prinșonierii au avut de călătorit 18—20 de zile neîntrerupt cu trenul! Acolo apoi îi lasă slobozi în oraș, — căci de ce să-i și păzască? Aceia scriu de pe acolo scrisori foarte interesante despre ce văd și aud prin aceea lume depărtată, și mai ales vor povesti ani întregi după ce se vor întoarce.

Cei ce cad prinși la Francezi și Englezi, trec prin zile și mai interesante: Englezii îi încarcă pe corăbii și-i trec marea. În Anglia, iar mai nou îi duc pe insule depărtate, în mijloc de nesfîrșite ape, și-i lasă acolo, bine înțeles îngrijindu-se de hrănirea lor. Tot așa fac Francezii cu ai lor prinșonieri, numai o parte îi țin în țară, (căci din casarmele și de edificiile din țară au lipsă pentru răniții și bolnavii lor, veniți din războiu).

Chiar și Sirbii ei-să au dat

pe prinșonierii austro-ungari Angliei, să-i îngrijească ea, căci ea, Sirbia, abia are hrane pentru sine. Anglia i-a primit și i-a dus pe insula Malta în Mediterana, și-i grijește acolo. — Mai nou cetim despre acest lucru următoarea telegramă:

Londra, 31 Dec. — Ieri au sosit în Liverpool (oraș la țarm de mare în Anglia) cu vaporul Apam 350 de prinșonieri, aduși din Africa de apus (luptele cu Turcii), — și tot ieri au sosit la Plymonth (alt oraș englez la țarm de mare) peste 600 de prinșonieri germani austrieci și ungari (din Ungaria).

Aceia știu că vor avea ce ne povesti, cînd s'or întoarce acasă.

Pentru abonați.

La numărul de față am alăturat buletine (mandate postale) de trimis banii pentru foaie pe anul viitor.

Rugăm să se trimită de acum, căci după Anul-Nou la o săptămînă oprim foile pentru cei ce n'au trimis plata.

Acei ce n'au căpătat buletin nici cu numărul de față, îl capătă cu numărul de Anul-nou. (Căci posta de aici nu a avut cite ne-au lipsit).

Rugăm pe abonații vechi, cari au adresa tipărită, ca, la trimiterea cotorului (cușonul) buletinului numărul sub care le merge foaia! Acela e numărul cel văd scris pe adresă sus la dreapta (nu cel dela mijloc). Ne fac mare ușurare de muncă dîndu-ne acel număr.

Il scrieți pe cotor unde se cere prin cuvintele: „Am foaia sub numărul fășiei...” Unde s punctele acelea să scrie numărul.

Abonaților americani

cari au avut foaia noastră plătită până la sfîrșitul a. 1914 le facem cunoscut, că acesta e cel din urmă număr ce li-se mai trimite.

Nu mai trimitem, pentru că vedem că posta nu mai merge regulat dela noi la ei și dela ei la noi. Din cînd în cînd, odată 'n lună, ne vine vre-o scrisoare ori o foaie, — și așa o fi și cu foile dela noi la ei. Că-s țările și mările închise de războiul acesta ce a îmbrățișat întreg pămîntul.

De aceea până va da Dzeu iar timpuri de pace, oprim trimiterea de foi la America.

Și pîn' atunci le dorim tuturor noroc și fericire dela Dzeu!

Prețul foii „Libertatea” pe anul 1915.

În anul 1915, foaia „Libertatea” va ieși, tot așa ca în timpul de față, de 2 ori pe săptămînă: Lunia și Joia. Ba avem nădejde, că nici nu va mai da înapoi dela asta, ci va ieși pentru todeauna de 2 ori pe săptămînă!

Joia ea va avea lângă sine și

adausul literar „Foaia Interesantă”. Lunia „Libertatea” singură.

Prețul numărului de Joia rămîne cel vechiu: 5 cor. pe an, 2 cor. 50 fil. pe jumătate de an.

Numărul de Lunia (a cărui preț fusese la început 1 cor. 50 fil. pe 2 luni, apoi 1 cor. pe 2 luni), îl vom da acum pentru 1 cor. 3 luni, de 2 cor. jumătate de an.

Cel ce dară, își abonează amîndoi numerii, va trimite: 4 cor. 50 fil. pe jumătate de an, sau 9 cor. pe anul întreg.

Foaia de glume „Bobirnaei”, precum și adausul economie, nu le putem scoate pînă-ce nu vor fi revenit stările de pace, cînd iar le vom scoate

— „Nici un abonat să nu se lase fără numărul de Lunia, căci acela e întocmit tot așa ca cel de Joia, cu știrile de pe 3 zile și cu articli osebiți, pe cari cel ce are numai numărul de Joia, n'ajunge a le cunoaște. Se lipsește de un prețios material de știri și cetiri.

Numărul de Lunia va ieși și el tot în mărimea celui de Joia, îndată ce avem abonați destui la el și ne vor ierta împregiurările. Numai siliți de împregiurări, dăm foilor format scut.

Abonații cu pachetulul,

cînd mai mulți cer foile pe adresa unuia dintre ei, dela care apoi își duce fiecare foaia sa, — le capătă cu următorul preț:

Numărul de Joia, cu 4 cor. 40 fil. pe an, sau 2.20 pe jumătate de an. Dar trebuie să se aboneze cel puțin 5 foi în un pachetel (5 Libertăți și 5 Foi Interesante).

Numărul de Lunia se da acestora cu numai 3 cor. 50 fil. pe an, sau 1 cor. 75 pe jumătate de an.

Cine abonează amîndoi numerii pe jumătate de an, va trimite cite 3 cor. 95 fil. de un abonat, sau 19.75 pentru 5 rînduri de foi, cari să le vină și Joia și Lunia.

Mai bine e înse, ca fiecare să-și aboneze foile pe numele seu, că i le duce postarul acasă, nu aleargă după ele todeauna prin vecini.

Numai „Foi Interesante”

fără „Libertate” și celelalte, înău trimitem, dar cel puțin 10 (zece) la un loc. De pildă pentru grupa de copii dela școala ce repetiție, pentru tineretul corului sau pentru tinerimea din o uliță, din o vecinătate, cere unul singur 10—20—30 „Foi Interesante”. Ele merg toate la el și el le împarte abonaților, sau vin aceia după ele. De fiecare „Foaie Interesantă” trimite 1 cor. (pentru 10 foi, 10 cor. pe jumătate de an 5 cor.) și le capătă în toată săptămîna.

Să caută o conducătoare de casă la un preot tînăr și văduv, pe lângă descrierea împrejurărilor și a stărei familiare, a să trimite scrisorile sub „Văduvul”, la adresa foii „Libertatea”.

(1448) 1—2

Căsătorie.

Un învățător la sat dorește cunoștința unei fete inteligente în scop de căsătorie.

Doritoarele adresați-vă administrației „Libertății”, pentru

(1446) 1—2

„URGENT”

A ieșit de sub tipar

„Calendarul Național“ pe 1915.

Acest atât de răspândit și popular calendar, este gata și pus în vânzare. Calendarul nostru pe 1915 e, ca și în alți ani, cel mai frumos calendar popular, ba o carte de trebuință în casa fiecărui Român!

Anul trecut acest Calendar a adus mapele (charte) țărilor din Balcani după noua lor lărgire de hotare pe urma păcii dela București, —

astan el dă alt rînd de mape foarte de trebuință în fiecare casă unde se cește ceva, anume: *mapele tuturor cîmpurilor de războiu din zilele noastre*: a cîmpului de luptă dela hotarele Franței și Germaniei și a Belgiei, — a celui din Galiția, a celui din Polonia rusească, din Prusia răsăriteană, — apoi:

mapa luptelor dintre Turci și Ruși în Caucaz, și cea dintre Turci și Englezi în Egipt; — aduce apoi

mapa coastelor chineze cu portul Sing-tau, fost al Germaniei și luat acum de Japonezi;

și alte mape cari ne arată de ce înămintate sunt *strîmtorile de mare*, pentru a căror stăpînire se bate Anglia, ca: Gibraltarul, pasul Calais, Canalul de Suez, Dardanelele și Bosforul, dînd la toate lămuriri folositoare, cari fac să se înțeleagă cît mai bine tot rostul marelui războiu al lumii, ce să deslănțue azi așa crud și sîngeros.

Iar în frunte aduce minunate chipuri dela marea înmormîntare a Regelui Carol: întîi pe Rege șe-

Celîți cu luare aminte prețul cu care se poate cîpăta acest Calendar, și să nu se pierdă o singură exemplare de-odată!

zînd în Tronul seu în mantia regală, apoi Regele în sicriu și Regina îngenușiată lîngă el pe marginea sicriului; sicriul Regelui pus pe dricul tunului turcesc luat în 1877 dela păgîni, pe care a fost dus la mormînt; Mănăstirea dela Argeș în care a fost înmormîntat; ministri și diplomații statelor streine la înmormîntare; codrul de steaguri sfînte cari au fost în războiul din 1877, petrecînd acum pe marele lor Căpitan de atunci, la mormînt, — și altele și altele.

E un Calendar foarte frumos. Săptămîna asta s'a început trimiterea lui.

Se da numai pe bani gata, nainte trimiși.

Prețul Calendarului Național pe 1915.

— O îndreptare în prețul lui. —

Prețul unui Calendar luat singuratic, din prăvălie ori dela noi, este: 40 fileri și 5 fil. de postă. Până la 3 calendare, cerute pe postă, prețul e tot 40 fil. de unu. — Cine la 4-14, le cîpăță cu 30 fil. exemplarul, trimis acasă franco (posta plătită de noi).

Celor ce iau dela 15 exemplare în sus, se dau cu numai 22 fileri, trimise lor franco acasă! Ei au a le vinde singuratic tot cu 40 fileri.

Trimiteți banii înainte! Fiind timp de războiu, nu putem da pe credit, căci n'avem drept a pîri în acest timp pe cel ce nu le ar plăti. Stările acestea strică creditul, pe care altădată l'am dat unora.

Primul depozit român

de **PIANE, PIANINE**
și **ARMONIURI**

T. Popovici, Sibiu, strada Cisnădiei 7, —

se recomandă on. public român cu fabricate exclusiv bune, cu cari s'a aprovizionat pentru on. public muzical.

Prețuri mai ieftine ca oriunde! Impachetare și transport gratis! Plătire și în rate convenabile.

Ca Român și specialist, proprietarul depozitului, roagă publicul nostru de pretutindenii, să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp. 1392)22-50

„Atelierul de țesături și cusături românești“ din Orăștie (Szászváros)

dă împrumut:

pentru serate și baluri: *porturi femești*: de Orăștie, Pădureancă și Tulgheș, pentru taxa de folosință a costumului cor. 10 — plus spesele de porto. *Costume de Călușeri* pentru taxa de folosință a unui costum cor. 5 — plus spesele de porto.

Are de vânzare:

costume complete port de Tulgheș à cor. 100 —

costume complete port de Orăștie à cor. 160 —

raționat...

Primește comande de tot felul și execută după modele din Atelier. (1134) 19

VINURI

vechi și noi — de vîndut

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Jiria (Világos), PETRU BENEA, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lîngă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	1911	1912
Vin alb — — —	70	60
Rizling — — —	72	62
Roșu de Minis — —	1.00	90
Carbenet — — —	1.10	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	— 46
Rizling — — —	— 48
Siller — — —	— 50

Rachie de trevere (comină) K. 1.60.
Rachie de comină, specialit. K. 2.20.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să expedieze sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, et rambursă. Vase împrumutate se timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez:

(1211) 43 —
PETRU BENEA,
proprietar de vii în Str. Világos, (Arad. m.)

„Foaia Interesantă“ de pe 1915 o avem legată în volum! Celor ce au fost trimis bani pentru ea, — li-s'a trimis tuturora! — Prețul 1 cor. 40 fil. franco! — Tot așa volumele de pe anii de mai nainte!

Pentru recruți!

Recruții cari voesc să se pregătească pentru armată nainte ca, să le fie mai ușor serviciul, să coasă numita

„VORSCHULE“

sau Școala pregătitoare pentru pușcat. Cartea aceasta e foarte folositoare pentru fiecare soldat și are de ea neapărată lipsă fiecare sarge pentru instruirea soldaților.

Prețul: 45 fileri franco.

recomandă ea foarte potrivit leac contra tusei

KAISER
Caramele

pecto ale
cu cel „3 brazi“.

Milfoane de inși le folosesc în contra

TUSEI

răgușelei, guturalului, flegmei și tusei măgărești.

6100 de atestate autentice de not. publ., garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găsesc în pachete de 20 și 40 fil., și în doze de 40 fil.:

în Orăștie Apot. N. VLAD.
în Dobra Apot. W. UNBERG.
RATH, și în alte apotece.

Strămutare de local.

Subscrisul aduc la cunoștința on. public din loc și jur, că cu ziua de **1 Ianuarie 1915**, mi-am strămutat locuința din Piața-mare Nr. 8, în strada **Maierul-de-jos** (Alsó-Major utca) Nr. 23.

Cu toată stima:
HERMANN MAIER
Spediteur.

(o) 1 —

Singura

Bancă românească de asigurare în Transilvania, Ungaria și Bănat, — este:

„Banca Generală de Asigurare“ dela Sibiu.

Ea primește și acum asigurări contra pagubelor de foc, dînd contracte românești celor asigurați. — Asigură și nutrețul contra pagubei de foc.

Nici un om care-și iubește avutul, nu-și lasă casa și edificiile sale, ba nici nutrețele adunate pe lîngă șură, ori în șură, neasigurate!

Acî însă e de însemnat un lucru: Băncile mult mai mari și vechi, streine, din țară și din străinătate, în răfatul lor au hotărît, că acele pagube de foc cari vin în zile de războiu pe acolo pe unde au trecut armate răzbitoare și ele au aprins satele ori orașele, — acele pagube bănești nu le plătesc, căci nu sunt pagube venite în chip firesc asupra orașului, ci s'aduse de năprazna războiului dintre state, și acele pagube au să le despăgubească statele, ca purtătoare ale războiului.

Acestei hotăriri se potrivește și Banca noastră de asigurare.

Celelalte pagube de foc însă, cari se ivesc și în vremea războiului, dar nu ca urmare a lui, nu venite dela oameni în războiu, le plătește și în vremea asta!

Numeri singuratici din „Libertatea“

găsiți spre vânzare, atât din foile de Joia, cât și din numărul de Lunia (cel de războiu), în următoarele orașe, la următorii vânzători ai foilor noastre:

Prețul unui număr e totdeauna **10 fileri**.

O aflați în:

BLAJ, la »Librăria Seminarială«.
BRAD, la negustorul român Ioan Cutean.
HUNEDOARA, la negustorul român N. Țintea
CHIOROC, la negustorul român M. Butariu.
BAIA-DE-CRIȘ, la negustorul român Rom. Coțoiu.
SIBIU, la traficele: Hermine Frank, Németh L., Luize Knopp
ORADEA-MARE, la Librăria Hegedüs (Rákoczi ut. 5).
În ALBA-IULIA, la Publiu Mureșian, în piață.
FĂGET, la negustorul român Aug. Oneșan.
» » » » George Barbu.
HAȚEG, la negustorul român B. Popovici.
SELIȘTE, la negustorul român N. N. Țintea, Ssor.
LUCOJ, la Librăria românească »Minerva« G. Țăranu.
CRIȘTIOAR, la comerciantul Vágzsina Imre.
VINȚUL-DE-JOS, la Filiala »Ardeleana«.
ABRUD, la vânzătorul de foi I. Tengher
VÎRȘET, la prăvălia Amalia Kirchner,
ȘOMCUTA-MARE, la Însoțirea creștină de Consum.
BEIUȘ, la Librăria românească »Doina«.
DOGNECIA, la dl G. Dumitru.
TURDA, la »Librăria Poporală« I. Pescariu.
LIPOVA, la vânzătorul de foi Schmolter Antal.
BRAȘOV, la Librăria rom. I. Chiroiu.
ILIA, la societatea comercială românească »Libra«.
ȘUGAG, la negustorul român Nic. Ștefan.

DOBRA, la banca »Grănițerul«.
CÎMPENI: la comerciantul român Dumitru Iclozan.
MEDIAS: la Librăria G. Reisenberger.
ORĂȘTIE: la Librăria Dr. S. Bornemisa și com. N. Nicoară
În CARANSEBEȘ, la com. rom. Petru Lepa.
» » » » » » » » Librăria Diecesană«.
» » » » » » » » Julietta Feneschan.
BĂIȚĂ, la comerc. rom. Ioan Beiea.
GEOAGIU-DE-JOS, la banca »Geogeană«.
CLUJ, la tipogr. »Carmen« P. Barițiu, Str. Francis Iosif 58.
TICVANUL-MARE, la com. rom. Vasile Iorgovan.
TIMIȘOARA, la trafica Lazarovics Georg.
» » » » » » » » la Arszenovits Sándorné, în cetate, Str. Rudolf.
REȘIȚA, la comerc. Weiss Adolf.
ALSÓKÖVES, (comit. Arad) la com. rom. G. Moldovan.
SERAJEVO, la librăria Nissim A. Cappon.
MOSTAR, la trafica Mustafa M. Cistic.
ZLATNA, la dl Stefan Corpade, — și la:
Ioan Iancu, sen. la »Zlăgneana«.
LIPOVA, la vânzătorul Alexandru Seleșan.
TOPLIȚA-ROMANĂ, la comerciantul român Ioan Stanciu.
COHALM, la factorul postal Nicolae Spornic.
CAPOLNOC-MĂNĂȘTUR, la măestrul cojocar George Popp
SEBEȘUL-SĂSESC: la Anna Gross
ȘĂRCAIA (în comit. Făgăraș): la Zimmermann Samuel.
GALGÓ (comit. Solnoc Dob.): la Ioan Martin.
GALONEA: la Trop Mikša.
GHERLA: la Mikó István, Kandia u. 32.
DEVA: la Schuller Alberné.
RETEAG: la Lazar David.
ANINA: la Draskovits László

In aceste locuri căutați „LIBERTATEA“ Marțea și Vinerea.

In toate aceste locuri se află de vânzare și revista literară „COSINZEANA“ dela Orăștie, cu foarte numeroase chipuri dela războiu. — Un număr din „Cosinzeana“, 20 fil.

Alți negustori, cari ar dori să vândă foile noastre, — să se înștiințeze. Au câștig frumusețea dela vânzarea lor.

„COSINZEANA“

E AZI SINGURA FOAIE LITERARĂ
ROMĂNEASCĂ CU ILUSTRAȚIUNI
(chipuri) LA NOI ROMANII DIN
TRANSILVANIA, UNGARIA, BĂNAT

lese în fiecare săptămână Vinerea. Sîmbăta se găsește de vânzare în locurile în cari se vinde și »Libertatea«. Un număr singuratic se vinde cu 20 fil.

E foaie literară plină de foarte interesante chipuri cari oglindesc întâmplările mai însemnate ale timpului în care iese. Acum aduce mai ales chipuri interesante dela războiu. Apoi cetiri plăcute, alese, lărgitoare de cunoștințe, poezii și altele.

Se poate abona cu 3 cor. pe 3 luni, 2 cor. pe 2 luni.

A se scrie la:

Admin. „COSINZEANA“
în ORĂȘTIE (Szászváros).

Casette de

hîrtii de epistolă

cu inscripția românească:

„VIORELE“

și

„LĂCRĂMIOARE“

se găsesc la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“
în Orăștie (Szászváros).